הלכה · משנה תורה · מפרשים · קרית ספר · ספר טהרה

קרית ספר על משנה תורה, הלכות מקואות

רבי משה ב"ר יוסף מטראני [המבי"ט]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

קרית ספר על משנה תורה, הלכות מקואות

רבי משה ב"ר יוסף מטראני [המבי"ט]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/קרית-ספר-על-משנה-תורה-הלכות-מקואות/
הקובץ נוצר ב־22 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה א 4
הלכה ג 4
הלכה ד 4
הלכה ה 4
הלכה ו 5
הלכה ז 5
הלכה ח 5
הלכה י 6
הלכה יב 6
פרק ב 6
הלכה א 6
פרק ג 7
הלכה א 7
הלכה יב 7
פרק ד 7
הלכה א 7
פרק ה 8
הלכה א 8
פרק ו 8
הלכה א 8
פרק ז 8
הלכה א 8
פרק ח 8
הלכה א 8
פרק ט 9
הלכה א 9
פרק י 9
הלכה א 9
פרק יא 10
הלכה א 10

פרק א

הלכה א

מצות קפח לטבול כל טמא במי מקוה וכל הטמאים טומאה של תורה אין להם טהרה אלא בטבילה במים הנקוין בקרקע וכל רחיצת בשר וכיבוס בגדים שבתורה אינו אלא טבילה במקוה דאיתקש כיבוס בגדים לרחיצה זימני טובא מה רחיצה טבילה אף כיבוס טבילה ודרשינן בתורת כהנים וכבס בגדיו ורחץ בשרו במים חיים וכו' גבי זב מקיש כיבוס לרחיצת גופו מה רחיצת גופו בנקיות אף כיבוס בגדים בנקיות הא למדנו שיש חציצה בכלי' ומדלא כתי' ורחץ בשרו ובגדיו במים חיים דרשינן בשרו במים חיים פרט לבגדיו שהם ככל הטמאים במי מקוה ובכלי מדין נמי כתיב וכבסתם בגדיכם ביום השביעי וטהרתם וגו' ודרשינן מלמד שהן טעונין הזייה אחר טבילה וזה שכתוב וידיו לא שטף במים היינו כל גופו כדתניא בת"כ מה תלמוד לומר ידיו יכול אף בית הסתרים ת"ל וידיו מה ידיו בנראה אף כל בשרו דכתיב ורחץ בשרו במים בנראה פרט לבית הסתרים וה"ה לכל הטמאים כדכתיב במים יובא וטמא עד הערב וטהר בנין אב לכל הטמאים שיבואו במים וכדאמרינן.

הלכה ג

כל הכלים יש להן טהרה במקוה כדילפינן וכלי חרס אין לו תקנה אלא שבירה כדכתיב גבי זב וכלי חרש אשר יגע בו הזב ישבר וכל כלי עץ ישטף במים וגבי טומאת שרץ נמי כתיב וכל כלי חרש וגו' ואותו תשבורו לימד שאין לו טהרה במקוה וכלי זכוכית טומאתן מדרבנן שמונים שנה קודם שחרב הבית כדאיתא פרקא קמא דשבת ומדרבנן נמי אין להם טהרה אלא שבירה ככלי חרש דתחלת ברייתן מן החול.

הלכה ד

מפץ אין לו טהרה במקוה כדאיתא פרק ר' עקיבא אי משום דאינו בכלל כלים הכתובים בתורה בטהרת מקוה דכתיב וכל כלי עץ ישטף במים ומפץ אינו בכלל אלו כפי' הראב"ד ז"ל אי משום דאין לו טומאה וטהרה בפירוש בתורה ולכך לא נתרבה לטהרת טבילה.

הלכה ה

הזב אין לו טהרה אלא במעיין כדכתיב ורחץ בשרו במים חיים וכדאיתא בתורת כהנים הזב טעון ביאת מים חיים ואין מצורע טעון ביאת מים חיים אף על פי שטעון הזייה מים חיים קל וחומ' לשאר טמאים שאינם טעונים הזייה וזבה נמי לא כתיב בה מים חיים

אלא וספרה לה שבעת ימים ואחר תטהר דהיינו מקוה בטהרת טומאת נדתה דאיתקש זיבה לטומא' כדכתיב כימי נדת דותה תטמא.

הלכה ו

כל חייבי טבילות טבילתן ביום חוץ מנדה ויולדות כדילפינן מדכתיב והזה הטהור על הטמא ביום השביעי ואיתקש טבילה להזאה דכתיב בסיפיה דקרא ורחץ במים וגו' וה"ה לזב וזבה אבל בנדה כתיב שבעת ימים תהיה בנדתה השבעה כולן תהיה בנדתה וטובלת בלילה וגבי יולדת זכר כתיב נמי שבעת ימים ויולדת נקבה שבועיים ואיתקש נמי לנדה וכדאמרינן פרק האשה בפסחים וכדכתיב פרק ד' מהלכות איסורי ביאה. בעל קרי טובל והולך כל היום כולו כדכתיב והיה לפנות ערב ירחץ במים וכבוא השמש ישוב אל המחנה וכתיב ברישא כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה ויצא אל מחוץ למחנה וגו' והיה לפנות ערב וגו' והא דכתיב מקרה לילה דבר הכתוב בהווה דיום נמי ילפינן מדכתיב אשר לא יהיה טהור.

הלכה ז

כל הטובל צריך שיטבול כל גופו בבת אחת כדכתיב כי אם רחץ בשרו במים ובא השמש וטהר מדלא כתיב וטמא עד הערב אלא ובא השמש דרשינן בת"כ מה ביאת שמשו כולו כאחת אף ביאת בשרו במים כולו כאחת ומשם נלמוד לכל הרחיצות שבתורה שיהיו כאחת ושערו היינו כגופו דכתיב בזב והנוגע בבשר הזב ודרשי' נגיעת שער שהוא כבשר וגבי מת נמי מרבינן טומאה בשיער כדכתב פרק קמא דהלכות טומאת מת ואין חציצה בטבילה לבוש בגדים.

הלכה ח

לא בעינן כוונה לטבילה לחולין אלא לתרומה וקדשים וכדתנן גל שנתלש ובו מ' סאה ונפל על האדם ועל הכלים טהורים קתני אדם דומיא דכלים מה כלים דלא מכוונה אף אדם דלא מיכוון וממאי דילמא וכו' ותניא בין נתכוון בין לא נתכוון ידיו טהורות וכדאמרינן נמי פ"ב דחולין גבי זרק סכין לנעצה בכותל והלכה ושחטה כדרכה רב נתן מכשיר וחכמים פוסלין דנהי דלא בעינן כוונה לשחיטה לחתיכה בעינן ולרבי נתן דלא בעינן כוונה אפי' לחתיכ' דכותא הכא אם נפלה מן הגשר שלא נתכוונה כלל לרחוץ הויא טבילה ולרבנן אם ירדה להקר ולא לטבול ונפלה כולה לתוך המים הוי כנתכוון לחתוך ושחט דכשרה ובשחיטה ילפינן דחולין לא בעו כוונה מדגלי רחמנא מתעסק בקדשים דפסול כדכתיב לרצונכם תזבחו לדעתכם זבוחו מכלל דחולין לא בעו כוונה ולתרומה ולקדשים אינה טהורה עד שתכוין דומיא דשחיטת קדשים דבעו כוונה כדאמרינן.

הלכה י

בית הסתרים ובית הקמטין אינם צריכין שיבואו בהם המים דכתיב וידיו לא שטף במים איברים הנראים בלבד ובפרק קמא דקידושין אמרינן לשון לענין טבילה כטמון דמי ואין צריך ביאת מים בתוך הפה כדכתיב ורחץ בשרו במים מה בשרו מאבראי אף כל מאבראי ולא שיכניס מים לתוך הפה ואף להוציא כל הלשון אינו יכול וטבילה למקצת לא אשכחינן ואף על פי כן צריכין להיות ראוין שיבואו בהן המים ולא יהיה דבר חוצץ וכתבו שם בתוספתא דילפינן בטבילה דבעינן ראוי מדכתיב ורחץ את כל בשרו במים דמשמע אפילו בית הסתרים וכתיב וידיו לא שטף במים וגו' מה ידיו מאבראי וכו' למעוטי בית הסתרים וכיון דאיכא כל דמרבינן אפי' בית הסתרים איכא למימר לכל הפחות דלהכי מרבינן דבעינן ראוי לביאת מים כדרבי זירא כל הראוי לבילה וכו' וכדאמרי' נמי פרק תינוקת אשה טובלת דרך גדילתה כאורגת וכמניקת את בנה וכדתניא בתורת כהנים לענין נגעים לכל מראה עיני הכהן פרט לבית הסתרים מכאן אמרו האיש נראה כמוסק וכו' והאשה כאורגת וכו'.

הלכה יב

דבר תורה דבר חוצץ על רובו ומקפיד עליו חוצץ כדא' פרק קמא דעירובין ופרקא קמא דסוכה ורחץ את כל בשרו במים שלא יהא דבר חוצץ בינו ובין המים והיינו ברובו כדאמרינן:

פרק ב

הלכה א

דברים החוצצין באדם ובכלים אינם אלא ברוב הגוף מדאוריתא ובמקפיד כדאמרינן דכיון דכתיב כל בשרו רובו ככולו וכשאינו מקפיד שיהיה בו דבר החוצץ או לא הוי נמי כבשרו ולא הויא חציצה מדאוריתא כדאמרינן רובו המקפיד ואף על גב דבעינן ראוי לביאת מים מדאוריתא בבית הסתרים כדילפינן לעיל אף על גב דהוי מיעוטו המקפיד איפשר דבית הסתרים כקרצה שפתותיה דאינו ראוי ליכנס מים בפיה הויא חציצה טפי שמכוונת לקרוץ ושלא יכנסו המים וכדתנן פרק ח' כאלו לא טבלה ממעוטו המקפיד שלא היה רוצה בקיומו אי נמי שרוחקת שפתותיה ביותר ומתכסה הבשר החיצון אי נמי איפשר דהא דבעינן בית הסתרים ראוי לביאת מים מדאוריתא היינו כשיש דבר חוצץ בגופו ובהאי חציצה דבית הסתרים מצטרף לרוב ואין חציצה בשיער אא"כ היה רוב שערו כל (טמא) [נימא] קשורה בפני עצמה לדעת הגאונים ז"ל ולדעת הרב ז"ל אפילו כל

שערותיו קשורות אחד אחד לא הויא חציצה אלא א"כ מצטרף לדבר אחר החוצץ בגופו והוי רוב ואם הוא מקפיד הוי דאוריתא וכדאמרינן ושער דאית ביה חציצה ילפינן לה פרקא קמא דעירובין דכתיב את כל בשרו את הטפל לבשרו וזהו שיער וכי אתאי הלכתא דאמרינן חציצין הלכה למשה מסיני היינו לרובו ולמיעוטו למקפיד ושאינו מקפיד דגלי אקרא דחציצת בשר ושיער לא הויא אלא ברובו המקפיד וכדאמרינן:

פרק ג

הלכה א

דבר החוצץ גם כן מאחורי הכלי אם מקפיד עליו מצטרף לרוב למהוי חציצה דאוריתא.

הלכה יב

כלי שהפך פיו למטה והטבילו כאלו לא טבל נראה דלא הויא טבילה כלל מדאוריתא וכדתנן כאלו לא טבל פ' בתרא דמקואות וטעמא דאינו ראוי לביאת מים כיון שאין המים נכנסים לתוכו לעולם ואפילו מכניסו כולו במים. וכן כלי מלא משקין דחייצי וכשלא נשתנו מראיהן דלא נתבטלו במי המקוה ואיפשר דבתרוייהו נמי לא הויא חציצה מדאוריתא אלא א"כ איכא רוב הכלי עם דבר חוצץ שבחוץ:

פרק ד

הלכה א

דין תורה כל מים מכונסין טובלין בהם כדכתיב מקוה מים מ"מ וכדאמרינן פרקא קמא דעירובין וחגיגה ורחץ בשרו במים במי מקוה וסובר הרב ז"ל דמקוה כולו שאובין לא פסול אלא מדרבנן וקרא דאך מעיין ובור מקוה מים מה מעיין בידי שמים אף מקוה בידי שמים אסמכתא בעלמא ואית דסברי דדרשא גמורה היא ורש"י ז"ל כתב במים נקודתו בפתח משמע מים המיוחדים לאפוקי שאובין ומיהו מים חיים לא צריך מדכתיב בזב במים חיים מכלל דשאר טמאים לאו מים חיים בעו ואית סוגיי טובא דמשמע דפליגן אהדדי בשאיבה אי הויא מן התורה ומתרץ להו לכולהו הר"ש ז"ל בפי' המשנה פרק ב' דמקואות ומ' סאה נמי מן התורה כדכתיב כל בשרו מים שכל גופו עולה בהם דהיינו שלשה אמה על אמה ברום שלשה אמות והיינו ארבעים סאה וכן פרש"י ז"ל פ' ערבי פסחים דהוי מן התורה ואף על גב דאין כתוב בתורה שלשה אמות ולא ארבעים סאה כך למדו חכמים מפי השמועה שמה שכתוב בתורה את כל בשרו ר"ל כל גופו עולה בהן והיינו אמה על אמה וכו' כמו שלמדו הל"מ שאכילה הכתובה בתורה היא בכזית

וכמו שהאריך הרשב"א ז"ל תשובה ק"ה ס"ב. וכל דיני הפרק מדרבנן וכן פרק ה' ופ"ו מדרבנן במסכת מקואות ותוס' דילה ופרק חמישי דתמורה ופרק המוכר את הבית:

פרק ה

הלכה א

-העתקה מסוף פרק ד-

[**וכל** דיני הפרק מדרבנן וכן פרק ה' ופ"ו מדרבנן במסכת מקואות ותוס' דילה ופרק חמישי דתמורה ופרק המוכר את הבית:]

פרק ו

הלכה א

-העתקה מסוף פרק ד-

[**וכל** דיני הפרק מדרבנן וכן פרק ה' ופ"ו מדרבנן במסכת מקואות ותוס' דילה ופרק חמישי דתמורה ופרק המוכר את הבית:]

פרק ז

הלכה א

מקוה של שאר משקין פסול כדכתיב מקוה מים ודרשינן בתורת כהנים ולא מקוה שאר משקין ובפ' כיסוי הדם אמרינן גבי דם קדשים דכתיב מקוה מים מידי אחרינא לא ואף על גב דכתיב על הארץ תשפכנו כמים דאיקרו מים תלתא מיעוטי כתיבי וכדאיתא התם ובתורת כהנים אמרי' מים שאין להם שם לווי יצאו מי תותים שיש להם שם וכו' ופיסול מקוה בשינוי מראה נראה דהוי דאוריתא דאף על גב דבמים איכא רובא לא בטיל דם ברובא כיון דמראית הכל דם וכדאמר' לגבי דם זריקה פרק שני דהלכות פסולי המוקדשין:

פרק ח

הלכה א

עירוב מקואות כשפופרת הנוד וספק אם יש בחור כשיעור זה או לא פסול וכדתנן במתניתין פרק ו' דמקואות פסולה מפני שהוא מן התורה כלומר עיקר הטבילה במקום (הנח) [מים] מן התורה ושיעורו מדברי סופרים וכדתניא התם בתוספתא וכל שאינו

בפסוק יקראוהו מדברי סופרים אבל הוא הל"מ וכדאמרינן בכמה דוכתי שיעורין חציצין ומחיצין הל"מ ובהאי תוספתא נמי מייתי כזית מן המת כעדשה מן השרץ ספק יש בהן כשיעור או לא טמא שכל דבר שעיקרו מן התורה ושיעורו מדברי סופרים ספקו טמא וכתב הר"ש ז"ל עלה שיעורו מדברי סופרים הל"מ כדאמרינן פרק קמא דעירובין וכו' משמע בשיעור שפופרת הנוד נמי הוי בכלל שיעורין דהוו הל"מ כדאמרינן. וב' שטבלו זה אחר זה במקוה המכוון ארבעים סאה השני טמא כדתנן במתניתין לרבנן דר' יהודה אפילו רגליו של ראשון נוגעת במים דטופח להטפיח אינו חיבור ונראה דאפילו מדאוריתא השני טמא כשאין עליו אלא טופח אבל טופח להטפיח אפילו לרבנן אפשר דהוי חיבור מן התורה ונקב בעיא כשפופרת הנוד ומים סגי בטופח להטפיח כדפי' ר"ת ז"ל ריש פרק שני דגיטין:

פרק ט

הלכה א

המקוה אינו מטהר אלא במ' סאה כדאמרינן לעיל ואינו מטהר אלא באשבורן דכתיב מקוה מים היינו מקום עמוק שנקוין בו המים ולא הזוחלין דהוו כמעין ונוטפין הוו כמקוה כדתנן פרק קמא דמקואות ואם עשאן זוחלין בסמיכה אי זה דבר הוו כמעין וטובל בו זב וכל דבר שהוא מקבל טומאה אין מזחילין בו כדתנן התם לרבי יוסי דפליגי אר' יהודה ומפרש טעמא בפרק ב' דזבחים משום דכתיב אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור הוייתן על ידי טהרה תהא כלומר הוייתן המטהרים על ידי טהרה תהא. ואין מטבילין כשהוא באויר קודם שיפול לארץ לפי שאין מטבילין בזוחלין כ"ש באויר כדאמרינן:

פרק י

הלכה א

טמא מן התורה אם טבל או ספק אם יש במקוה מ' סאה או ספקי אחריני העמד טמא על חזקתו עד שיודע שטבל כראוי וכן במקוה שנמדד ונמצא חסר כל טהרות שנעשו על גביו למפרע טמאות וכדתנן פרק שני דמקואות והוי מדאוריתא ופרק י"א כולו מדרבנן וכל מה שהוא מדרבנן אית ביה אסמכתא מלא תסור או מקרא דושמרתם את משמרתי עשו משמרת למשמרתי:

פרק יא

הלכה א

-העתקה מסוף פרק י-

[**ופרק** י"א כולו מדרבנן וכל מה שהוא מדרבנן אית ביה אסמכתא מלא תסור או מקרא דושמרתם את משמרתי עשו משמרת למשמרתי:]